

**SWOT-аналіз регіонального розвитку
Закарпатської області**

Сильні сторони (внутрішні чинники)	Слабкі сторони (внутрішні чинники)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Вигідне геополітичне розташування Закарпатської області в центрі Карпатського мегарегіону і на кордонах з 4-ма країнами ЄС – Угорщиною, Словаччиною, Румунією і Польщею, з митними переходами на шляхах автомобільного і залізничного вантажного і пасажирського сполучення. ➤ Багаті природні, особливо, лісові, водні і рекреаційно-оздоровчі та бальнеологічні ресурси, сприятливі кліматичні умови низинних і передгірських територій. ➤ Наявність затверджених Схеми планування території Закарпатської області, регіональної системи містобудівного кадастру, готовність до просторового планування об'єктів інфраструктури на спільних прикордонних ділянках з 4-ма країнами ЄС. ➤ Відносно низькі темпи природного скорочення населення, довготривале збереження його вікової, статевої і етнічної структури; поява з 2018 року на ринку праці тенденцій до зниження рівня безробіття та зростання попиту на робочу силу. ➤ Загалом розвинена і розгалужена на територію всіх субрегіонів транспортна, енергетична, екологічна, комунальна, промислова, соціальна та комунікаційна (зв'язок) інфраструктура області, сертифіковано за нормами ЄС Міжнародний аеропорт «Ужгород», діє 10 автомобільних, 7 залізничних і 2 пішохідних переходів кордонів з країнами ЄС. ➤ Відносно високий науково-технічний потенціал сфер досліджень та інновацій, наявність наукового парку «Ужгородський національний університет», перспективні науково-інноваційні розробки по напрямку «Здорова і безпечна для життя їжа і харчові продукти» в рамках європейських рамкових наукових програм, перспективні для агропромислового комплексу регіону. ➤ Багаторічні традиції ефективного впровадження в практику лікування в санаторних і оздоровчих закладах області власних інноваційних розробок 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Обмеження у просторовому, економічному і соціальному розвитку багатьох поселень, обумовлені гірським лісистим та полонинським рельєфом 2/3 території, а також розташуванням частини поселень поблизу кордонів. ➤ Малоземелля: найнижчі показники земель с/г призначення, у т.ч. ріллі, в розрахунку на 1 особу серед усіх областей України. ➤ Неєфективне, застаріле, низькотехнологічне та екологічно незбалансоване господарювання в багатих лісах регіону. ➤ Відсутність науково-обґрунтованої, довгострокової, узгодженої галузевими структурами і комплексної програми використання водних ресурсів області, включаючи: питне водопостачання і очистку комунальних стоків; рибне і сільське господарство; повеневі і паводкові споруди; гідроенергетику; туризм і рекреацію; мінеральні і термальні води. ➤ Відсутність та/або застарілість схем планування районів; неузгодженість регіональної системи містобудівного кадастру із земельним кадастром області; слабка координованість просторового і стратегічного планування регіонального розвитку. ➤ Нерівномірний розподіл постійного населення в гірських, передгірних і низинних районах, стала тенденція міграційного скорочення на гірських, сільських і проблемних територіях. ➤ Висока частка у доходах населення соціальних виплат, допомог та інших трансфертів з держбюджету, у т.ч. доплат на територіях зі статусом гірських, що корелює з високим рівнем бідності на проблемних територіях. ➤ Незадовільний технічний стан багатьох автомобільних доріг та об'єктів дорожньої інфраструктури, неналежна організація та низькі темпи і якість їх будівництва, капремонту чи реконструкції. ➤ Невідповідні вимогам часу і потребам мешканців

<p>закарпатських науковців у сферах бальнеології і мінеральних та термальних вод, фітотерапії і здорового харчування.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Наявність в області окремих промислових підприємств, що випускають високотехнологічну і конкурентоспроможну продукцію та здійснюють інноваційну діяльність. ➤ Порівняно висока ділова активність населення і висока адаптивність МСП до змін ринкового середовища та здатність виживати в кризових умовах; поширення і зміцнення тенденцій формування бізнесів на місцевих сировинних ресурсах, історичних традиціях і етнокультурних надбаннях громад і субрегіонів Закарпаття. ➤ Формування підприємницьких дестинацій у секторах туризму і рекреації, ранньому овоочівництві і переробці сільськогосподарської продукції, виноробстві зі створенням передумов для виникнення кластерних виробничих структур на територіях субрегіонів і регіону загалом. ➤ Найвищий в Україні показник площі територій природно-заповідного фонду (понад 15%) та перспективи його подальшого збільшення з огляду на туристично-рекреаційну і оздоровчо-спортивну спеціалізацію регіону. ➤ Відносно висока частка площі лісистості території (понад 50%) та найвищий показник водності території області: понад 9,5 тис. малих річок і потічків, що складають єдиний басейн р. Тиса, який управляється затвердженим Національним планом і є складовою Міжнародного плану. ➤ Наявність затвердженої на 15-річний термін Регіональної стратегії поводження з відходами, розробленої за європейськими підходами. ➤ Висока інвестиційна привабливість регіону, успішний досвід функціонування СЕЗ і ВЕЗ; наявний досвід і традиції ефективного транскордонного співробітництва, та виконання грантових програм і проектів за підтримки міжнародної технічної допомоги. ➤ Етнічне, культурне і мовне розмаїття регіону, багаторічні традиції гармонійного і толерантного співжиття громад різних національностей у т.ч. зі складом національних меншин і субетносів. 	<p>і туристів та гостей у комфортності і якості послуг мережі автостанцій і залізничних станцій та вокзалів.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Неналежні рівні і якість робіт з модернізації, реконструкції і оновлення об'єктів і мереж енергетичної інфраструктури області (електро- і газопостачання). ➤ Низький інтерес промислових підприємств і МСП до фінансування прикладних та інноваційних розробок університетами та науковими установами, неузгодженість тематик наукових досліджень з потребами регіональної економіки. ➤ Низька інноваційна активність підприємств та МСП, перекося в розподілі витрат на інноваційну діяльність до її екзогенної складової, неналежна науково-виробнича інтеграція. ➤ Нерозвиненість інституційної інфраструктури підтримки МСП, сильна територіальна диспропорційність розвитку і брак доступного кредитного фінансування МСП. ➤ Низька експортна орієнтованість продукції регіональної економіки, високий рівень інтервенції імпорту товарів широкого вжитку у регіон. ➤ Відсутність в регіоні системи і програм інтегрованого управління природними ресурсами і економічно збалансованого природокористування (лісові, земельні, водні, лікувально-рекреаційні ресурси, надра та ін.) ➤ Відсутність в області централізованих субрегіональних систем і підприємств селективного збору і утилізації твердих побутових відходів (ТПВ). ➤ Відсутність та/або критична зношеність і застарілість мереж централізованих і локальних систем очистки стічних вод. ➤ Наявність на території області об'єктів підвищеної екологічної небезпеки гірничо-добувної галузі (Солотвино, Мужієво та ін.). ➤ Посилення тенденцій пришвидшення стоку води на гірських схилах внаслідок масштабних трансформацій лісових ландшафтів і лісозаготівель, відсутність контролю влади щодо до масової
--	---

	<p>незаконної рубки лісів.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Неконтрольоване і невідповідне Регіональній стратегії просування екологічно незбалансованих і сумнівних бізнесових проєктів «зеленого тарифу» у сферах малої гідроенергетики та вітроенергетики на особливо цінних природних територіях регіону, що не відповідає природоохоронній і туристично-рекреаційній спрямованості розвитку регіону.
<p>Можливості (зовнішні чинники)</p>	<p>Загрози (зовнішні чинники)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Потенційні можливості участі регіональної влади, органів місцевого самоврядування та організацій і установ області в міжнародних і міжрегіональних європейських програмах і стратегіях, транскордонного співробітництва, що включають територію Закарпаття: Дунайська стратегія; Міжрегіональна асоціація Карпатський Єврорегіон; Європейське об'єднання територіального співробітництва «Тиса»; Міжнародний план управління водним басейном р.Тиса; програми Європейського партнерства та ін. ➤ Реалізована скоординована політика центральної влади з 2014 року щодо впровадження державної підтримки регіонального розвитку та децентралізаційної реформи з формуванням об'єднаних територіальних громад (ОТГ) і посиленням спроможності місцевого самоврядування у підвищенні якості і рівня життя населення, впровадження реформ і в сферу надання якісних соціальних і адміністративних послуг та вдосконалення адміністративно-територіального устрою регіону. ➤ Формування сприятливих законодавчих і нормативних та політичних передумов з боку центральної влади і влад країн-сусідів з питань просторового планування інфраструктурного розвитку спільних прикордонних територій зі Словаччиною, Угорщиною, Румунією і Польщею. ➤ Зростання фінансових надходжень у регіон від закордонних трудових мігрантів та можливості їх використання для розвитку Закарпаття. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Послаблення конкурентних переваг вигідного геополітичного розташування Закарпаття внаслідок триваючої військової агресії на Сході України та поглиблення фінансово-економічних кризових явищ в країні. ➤ Посилення тенденцій негативних впливів глобальних змін клімату на чутливі гірські природні екосистеми та урбоєкосоціосистеми Закарпаття. ➤ Неналежне врахування центральною владою принципів сталого, екологічно збалансованого розвитку в реальній політиці ресурсо- і природокористування в області, відсутність ефективної системи державного екологічного контролю та запобігання порушенням екологічного та природоохоронного законодавства. ➤ Посилення конкуренції за трудові та інвестиційні ресурси з боку сусідніх прикордонних регіонів та країн Європи загалом. ➤ Недосконалість і нестабільність законодавчо-нормативної бази та центральних інституцій у сферах науково-інноваційної, фінансової, підприємницької, зовнішньоекономічної діяльності. ➤ Критично недостатній рівень системної державної підтримки МСП на національному рівні, що негативно впливає і на розвиток МСП в регіоні. ➤ Недосконалість судової і правоохоронної систем, критично неспроможних захистити бізнес та інвестиційну діяльність в Україні.

➤ Поступальне виконання Урядом Угоди про асоціацію України з ЄС, що створює сприятливі передумови для розвитку регіональної економіки та МСП, виходу на європейські ринки. ➤ Покращення центральною владою передумов для формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні, у т.ч. у прикордонному і перспективному для інвестування регіоні Закарпаття. ➤ Реалізація у повному обсязі урядової Концепції розвитку гірських територій українських Карпат та Указу Президента України № 543/2019 від 22 липня 2019 року «Про розвиток регіону українських Карпат».	